

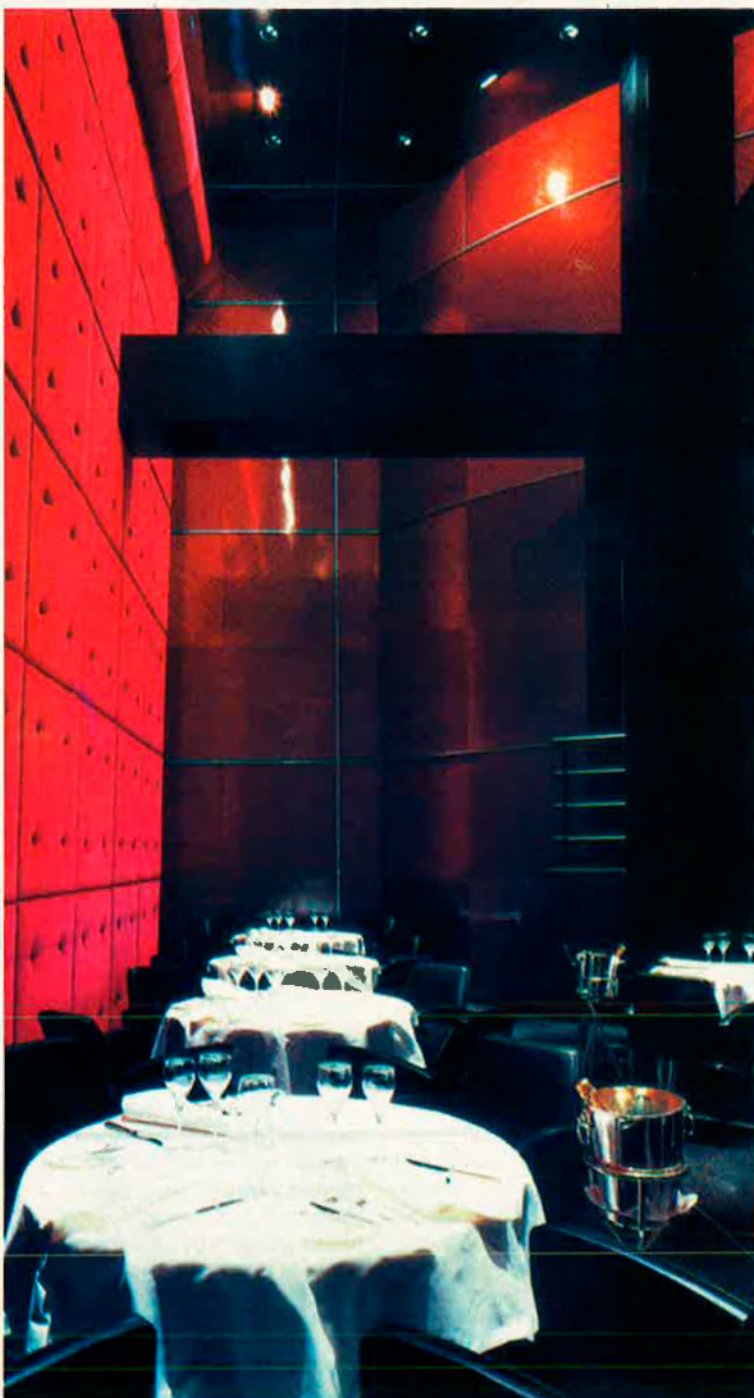
Llibres (molts), literatura (pssè...)

Mentre la indústria editorial creix, els índexs de lectura són de misèria.

Aquest podria ser, si fa no fa, el resum del informe fet pel Ministeri de Cultura recentment i que situa Espanya en el penúltim lloc entre els països de la CE tocant a hàbits de lectura. A Catalunya, pel que sembla, els indicadors són menys dolents, però no prou bons per modificar substancialment la situació.

Però, la veritat sigui dita, és que ni els nivells de lectura ni el lloc que ocupen Catalunya i Espanya en relació amb la resta de països comunitaris em preocupen gaire. De fet no participo gens ni mica del to apocalíptic d'alguns intel·lectuals (poc o molt coneguts) respecte a la bona salut o no de la cultura escrita i d'un hipotètic retorn, segons ells, a l'Edat de Pedra. Vull dir que no m'identifico gens amb la tendència que expressa la cultura humanística quan vol demonitzar els mitjans audiovisuals, per exemple, fent-los responsables de tots els mals que, suposadament, l'afecten. Descobrim, sense gaire sorpresa, que, a una part de la cultura, també li cal l'excusa d'un enemic exterior.

Proposaria un parell o tres de qüestions per a la reflexió. Primer, l'accés a

la lectura i a l'escriptura de la majoria dels ciutadans és un fet històricament recent que cal situar a partir del final de la Segona Guerra Mundial. Segon, la cultura humanística sempre ha estat minoritària, malgrat Gutenberg, i això no vol dir que no tingui un paper a fer en el futur. Fóra la reflexió que li caldria fer si no fos que sempre es posa en el paper de víctima. Tercer, en un número recent de la revista *Magazine littéraire* s'informava del "saber magnètic" —és a dir, el llibre electrònic, amb els nous mètodes d'emmagatzemar, d'ordenar i d'accedir als coneixements de la humanitat que suposa—, com una possible "revolució de la intel·ligència" des del moment que s'admet, com ho fa la cultura occidental, que qualsevol forma de coneixement va lligada a la forma en què la representem. En aquest punt els lectors recordaran que, a la mítica sèrie de ciència-ficció *Star Trek* no hi surt mai cap llibre ni tan sols el més humil tros de paper. Vostès ja m'entenen.

Tota una altra cosa és saber la qualitat de les lectures que es fan, per poques que siguin. D'alguna manera estic d'acord amb Pennac (a *Com una novel·la*, Ed. Empúries),

que llegir llibres dolents també pot fer d'esglaió perdut per a arribar a l'estadi superior de les bones lectures. És clar que podria ser molt bé que els mals llibres de Pennac no tinguin res a veure amb els que trobem a segons quines llistes de vendes on figuraven com a llibres més venuts de les darreres setmanes dos receptaris de cuina (els de Carlos Arguïna i Raffaella Carra), la biografia del rei de J. L. Vilallonga i el vell *Nou Catecisme*.

Davant tanta "insuportable lleugeresa" aleshores sí que fóra millor llegir escriptors definitivament "insuportables" de la mena de Joyce, Kafka, Maria Mercè Roca, Proust, Stendhal, Sergi Pàmies, Flaubert, Mossèn Ballarín, Faulkner, Musil i *tutti quanti*. Tanmateix si l'alternativa de Stendhal és Dostoievski (segons Pennac), ja m'hi apunto, però si l'alternativa al gran "egoista" és Echenoz ja m'hi pensaré. Tanmateix, em dic, potser és millor llegir Echenoz que no pas res. ¿O potser és millor no llegir res abans d'hore-seles amb Echenoz? Però quan sento dir (i no pas menys que per l'admirat Brodsky!) que no llegir un llibre és pitjor que cremar-lo ja m'agafen tots els esveraments. No ho sé, ni m'interessa i tant se val.

Havent pres nota dels llibres més venuts a Espanya, algú, posat en el lloc del mico de l'anunci, es podria sentir ofès en la seva intel·ligència. Però com que cal ser positiu, si més no la llista de vendes serveix d'indicador sociològic: il·lustra la dificultat de lligar una salsa de dogma i fe amb la teca. La partida, sortosament, l'acaba guanyant la bona taula, tal com feia veure l'excel·lent pel·lícula *El festí de Babette*. Tant de bo, doncs, que aquest interès per l'epicurisme serveixi per estovar la molla del tradicional irredentisme espanyol. Recíprocament, els catalans haurem posat *Les receptes del Motel Empordà* (La Magrana) en un lloc d'honor entre els *best-sellers* nostrats. I alhora, catalans i espanyols, passarem de la teoria a la pràctica, de la biblioteca a la taula, de la literatura a l'estómac.

De tot plegat, però, només en queda una cosa que ja va anunciar Julien Gracq: que la història de la literatura s'ha aturat per deixar pas a la història del llibre. Potser perquè està a les acaballes i ens cal posar ordre als papers abans de testar (en disc compacte) en favor de les pròximes generacions.

Marc Soler
Escriptor

El teatre a Mallorca: panorama encoratjador

Seria massa rigorós si es volgués dibuixar un panorama depriment o, si més no, gairebé apàtic del teatre a Mallorca. És veritat que mai no ha estat el que alguns sempre han anhelat, però actualment es pot parlar d'encoratjament i optimisme. Més que res a l'àrea de producció i muntatge. Hi ha uns quants grups que responen a la crida d'un públic jove i inquiet per la conjuntura teatral. Des de fa uns quatre o cinc anys cap aquí alguna cosa s'hi belluga. Uns quants grups més o menys estables llancen cada temporada la xarxa per aglupir el nombre més gran possible d'espectadors. I ho fan des de la perspectiva de la qualitat, almenys es veu la bona intenció de fer-ho. No van a enganyar a ningú. Per dur a terme aquesta tasca comencen per seleccionar aquelles obres del teatre clàssic o contemporani que més s'avenen amb les seves preferències particulars i amb els seus projectes de futur. De fet es pot dir que les diferents seleccions solen ser variades, però sempre dins una línia ben marcada en cada grup.

El cas d'*Estudi Zero*, format fa ja uns deu anys en règim de cooperativa, n'és un bon exemple del que diem. Enguany, per no anar més lluny, sembla que es va consolidant com a companyia estable. A hores d'ara ha sobrepassat les cent representacions de *Vol en picat dins la sala*, una adaptació de textos i diàlegs de Karl Valentin, en el més pur teatre de cabaret, a càrrec de Pere M. Mestre, director del grup. Cent representacions, però, fetes en un local força reduït, encara que molt adient per al gran projecte teatral que *Estudi Zero* pretén dur a terme. Deim gran projecte en el sentit d'instituir una forma de fer teatre que ells entenen com a comunicació directa i molt agrupada amb l'espectador. Tot plegat han aconseguit reunir, en tot aquest temps que duren les representacions de *Vol en picat*, uns set mil espectadors. No sembla molt, però a Mallorca és una heroïcitat.

La trajectòria d'Iguana Teatre és de característiques similars. També fan un teatre lúdic, atractiu en el contingut i el muntatge, i basat en autors consagrats que do-

minen l'art del diàleg, com són Oscar Wilde i el mateix Valentin. Així mateix, Iguana Teatre, de la mà de Perer Fullana com a director i de Carles Molinet com a *inductor*, han fet amb prou èxit teatre de carrer, festiu i renouer, en el qual el principal ingredient és el foc i l'espetec. Han experimentat alguns muntatges propis de creació col·lectiva. Ara estan immersos en una empresa gegantina, com és la fundació, junt amb altres entitats que donen suport al projecte, del Teatre del Mar a l'antiga sala de cinema Rex de la barriada d'El Molinar. Tot sembla que va ben encaminat, sempre que els ajuts necessaris de tot tipus arribin a temps. Ja se n'ha fet la presentació oficial del projecte. Fou el mateix dia de la mort del poeta Josep Maria Llompart, el qual donava suport a la idea.

Per acabar aquesta breu anàlisi teatral de Mallorca hem de parlar de La Lluna de Teatre, sota la batuta d'Antoni Maria Thomàs. Aquest grup es diferencia dels altres, més que res, en la tria dels textos i dels seus autors. La Lluna ha optat, últimament, per obres d'autors vius, o traspassats fa poc, i europeus. Encara que no rebutja els clàssics, Milan Kundera, Vaclav Havel, Samuel Beckett i Thomas Bernhard en són uns bons exemples. L'oferta i el resultat final, fins ara, han estat ben rebuts per un públic minoritari, això sí, però entusiasta. No hi ha dubte que també la seva trajectòria és l'encertada, és així com es crea un públic fidel i de cada dia en augment.

Són tres ofertes, tres propostes de futur i tres realitats de present. Comptant que tots tres grups es mouen sense els mitjans econòmics necessaris i que han de fer constants equilibris per mantenir-se flotant, no deixa de ser un petit miracle el que succeeix a Mallorca. Aquest és el motiu que pintem el panorama d'encoratjador i, encara que sense vessar optimisme, veiem amb ulls esperançats un horitzó prou ferm. Al seu voltant pul·lulen altres esbarts amb entusiasme creixent.

Joan Guasp
Escriptor